

Už v stredoveku bola v priestore dnešného divadla mestská škola, v 16. storočí i nižšie evanjelické gymnázium. V roku 1775 tu mesto postavilo novú chlapčenskú r. k. ľudovú školu, táto jednoposchodová budova bola asanovaná pre stavbu dnešného divadla v roku 1941. Mesto tu pôvodne plánovalo stavbu veľkolepej reprezentačnej budovy, ktorá mala slúžiť na kultúrne, školské a cirkevné účely. Preto dostala plánovaná stavba názov *Dom katolíckej kultúry a výchovy*. Pre naplnenie veľkolepých plánov mesto zabralo aj pozemok susedného domu rodiny Lipšerovcov a plánovalo i asanáciu ďalšieho domu rodiny Adamicovcov – Massányi. To sa nepodarilo, a tak sa postavila stavba, ktorá však nepostačovala na všetky zamýšľané účely. S prípravnými prácami začalo mesto už 20. septembra 1941. Vypracovali sa projekty a asanovala sa budova školy. Stavbu povolili 9. februára 1942, stavať sa začalo 20. februára. Základný kameň posvätili 7. júla 1942 za účasti vtedajšieho prezidenta republiky, predstaviteľov r. k. cirkvi a mesta, ktoré financovalo stavbu. Celkové náklady boli 14 494 357 Ks, ale ďalšie náklady si vyžiadalo vnútorné vybavenie. Budova

bola kompletne dokončená 15. apríla 1946 a jej užívanie bolo povolené od 1. mája 1946. Mesto vytvorilo pre túto stavbu vlastnú spoločnosť pod názvom Mestská stavebná správa pre stavbu r. k. ľudovej školy v Žiline. Budovu postavila jedna z najrenomovanejších slovenských stavebných firiem Ing. Petri z Bratislavy, stavebná správa Žilina. Projekt stavby dalo mesto vypracovať Žilinčanom Františkovi Bednáríkovi a Ferdinandovi Čapkovi, ale nakoniec sa vybudovala podľa zmenených projektov Otta Reichnera. Budovu rozdelil na dve časti. V pravom krídle bola školská časť a v ľavom divadelná časť, ktorá zaberala dve nadzemné podlažia. Pod divadelnou sálou v suteréne bola telocvičňa. Umeleckú výzdobu divadelnej sály uskutočnil František Vlkoláček, otec akademického maliara Mojmíra Vlkoláčka. Na interiéri sa podieľali viaceré žilinské firmy – Bracíník, Hromec, Riedl a Šimora. Na budove mali byť erb mesta, pápežský erb a vlajka, kríž, slovenský erb a socha A. Hlinku. Z nich sa zrealizovali na čelnej fasáde pápežský, slovenský a mestský erb. Všetky boli po vojne odstránené. V zložitých podmienkach počas vojny

i po nej sa mestu napriek nedostatku stavebného materiálu a pracovných síl podarilo dokončiť dielo, ktoré slúži dodnes. Po roku 1945 bola budova premenovaná na Reprezentačný dom.

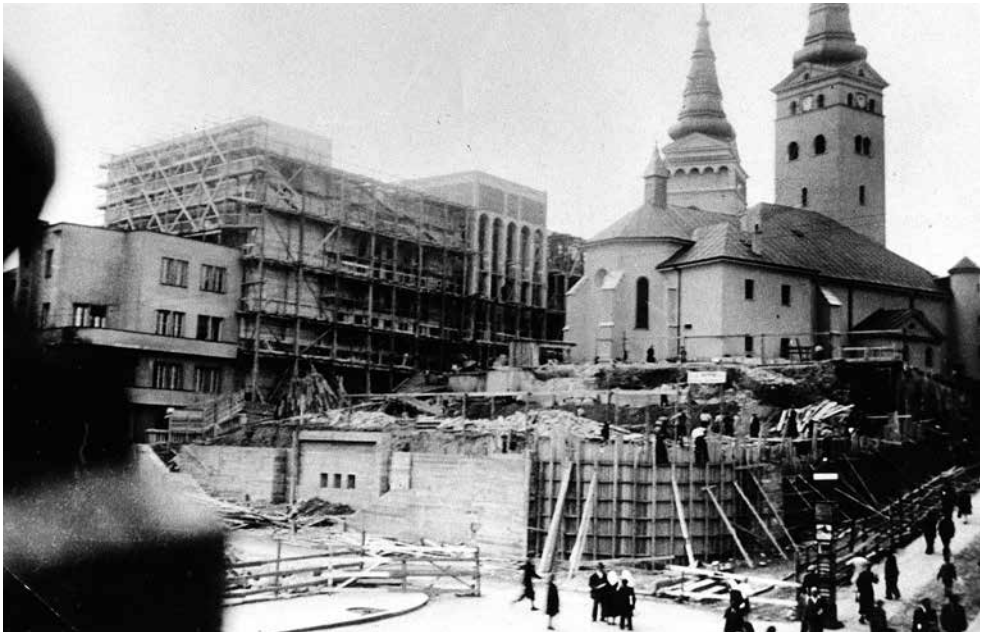
Doba vzniku, účel stavby i projektant sa významne podpísali na formálnom vzhľade budovy. Monumentálna neoklasicistická budova je obložená v soklovej časti bielym nahrubo opracovaným travertínom, v hornej časti hladkým travertínovým obkladom zo spišskej obce Dreveník. Ten sa použil aj v interiéri. Ústredným architektonickým motívom budovy sú výrazné vertikálne úzke prierezy, ktoré členia prevýšenú arkádovú stĺpovú predsieň pred hlavným vchodom a okná bočných krídiel. Stavba disponuje divadelnou sálou a komplexom reprezentačných priestorov. Vysoký oblúkový portikus, prevýšené okná a masívny parter s pásovou travertínovou bosážou pripomínajú paláce talianskej renesancie či talianskej moderny tridsiatych rokov 20. storočia. Súčasne s budovou bolo postavené aj mohutné symetrické schodisko s balustrádou a terasy, ktoré prekonávajú terénny výškový rozdiel od terajšieho

Hlinkovho námestia. Od roku 1948 v budove pôsobila Ľudová scéna mesta Žiliny, v rokoch 1950 – 1966 tu bolo Krajské divadlo pracujúcich v Žiline, v roku 1956 premenované na Divadlo Petra Jilemnického. Od roku 1961 tu začala pôsobiť stredná všeobecno-vzdelávacia škola, neskôr premenovaná na gymnázium, potom základná škola. Do roku 1992 v budove pôsobila mestská organizácia Park kultúry a oddychu v Žiline a od 1. januára 1992 Mestské divadlo Žilina. Pôsobila tu aj televízia Patriot a cirkevná akadémia.

V budove boli busty Petra Jilemnického, Gašpara Fejérpataky-Belopotockého, Jána Palárika-Beskydova a Ferka Urbánka od autorov Fraňa Štefunka a Stanislava Bíroša. V roku 2000 na fasádu budovy inštalovali bustu starostu mesta Vojtecha Tvrdeho, v roku 2006 bustu biskupa Fedora Fridricha Ruppeldta. Najväčšia rekonštrukcia divadla sa uskutočnila v rokoch 1999 – 2003, slávnostného otvorenia 19. decembra 2003 sa zúčastnil i prezident Rudolf Schuster.

Kladenie základného kameňa budovy 7. júla 1942 za účasti
prezidenta republiky katolíckeho kňaza Jozefa Tisa
(archív P. Štanský)

Výstavba Mestského divadla Žilina 1942 – 1946
(archív P. Štanský)

FAJÁDA DO KOSTOLA

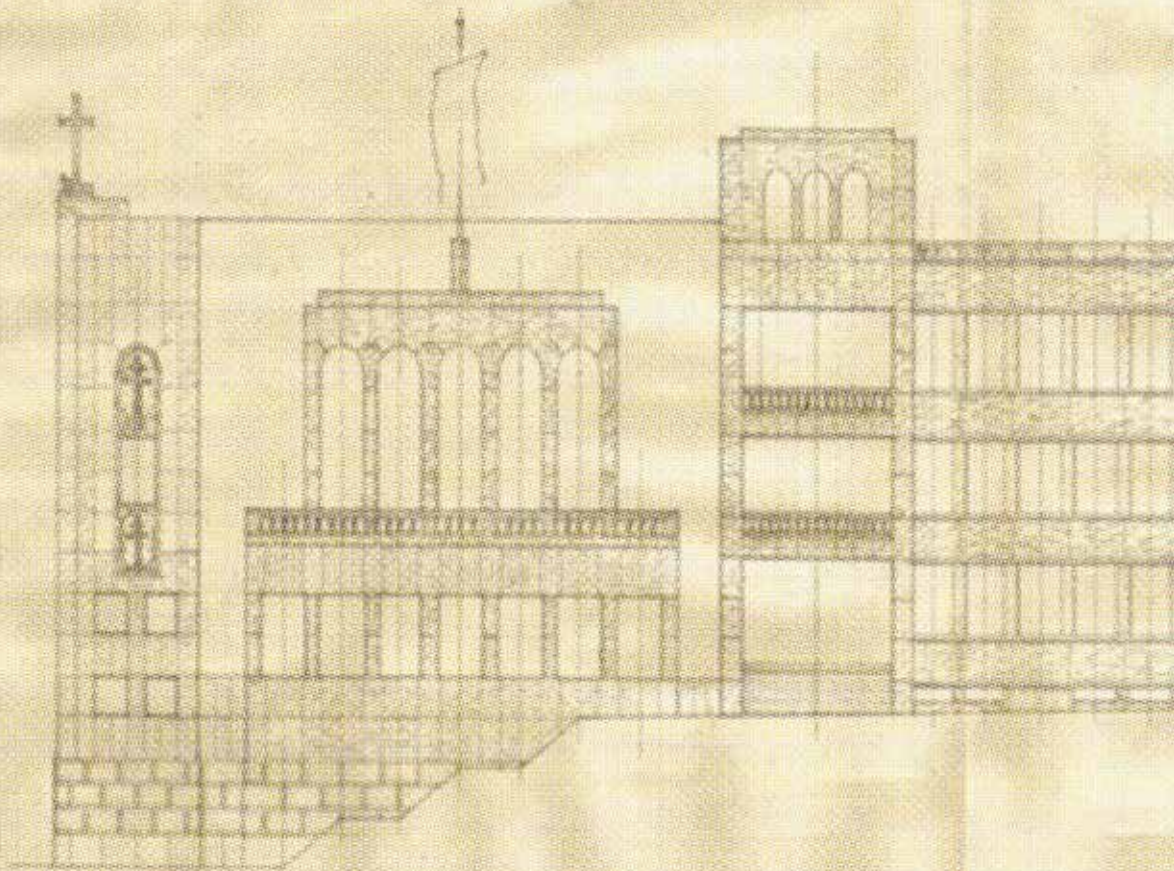

foto *Natália Zahradníková*

